

Kállai Katalin

Minden elfolyik...

avagy:

A ruhával takart nemiszerv és egy költői feltételesmód

Baksai József kiállítása a Faur Zsófi Galériában

*Tudod, hogy nincs bocsánat,
hiába hát a bánat.
Légy, ami lennél: férfi.
A fű kinő utánad.*

A modern férfilét – másként szólva – a férfilét modernségének koncepcióját az éppen 120 éve született József Attila feltételesmódja fogalmazta meg talán a legtömörebben. A feltételesmód, amely a hagyományos értelemben vett férfiasságot nem magától értetődőként, de pusztán lehetőségként fogja fel. Lehetőségként, amely a férfigrincípium eredendő sajátja, ám beteljesülését – az egyén reflektált és reflektálatlan akaratán túl – nyilvánvalóan határozza meg a hely, a kor, az adott társadalom pszichés állapota...

A fallosz ábrázolása ősidőktől fogva a maszkulin teremtményt jelképezi. A teremtés nem csupán fizikai, de spirituális értelemben vett szimbólumát. Magát a feltámadást, az élet megújulásának az eszközét. Amíg az őskori falloszábrázolások rituális szerepet töltöttek be a termékenység varázslatokban, addig az óegyiptomi művészet Mint, a termékenység istenét ábrázolta harcias fallosszal. Aztán ott van Dionüszosz és a kíséretébe tartozó szatüroszok vagy a Hermész-fejű, négyzet alapú fallikus kőoszlop, hogy a lingáról, a Siva-templomok belső cellájában elhelyezett morális és spirituális értelmű isteni szimbólumról ne is beszéljünk, amely a férfi és női princípium egységét mutatja.

Baksai József legújabb kiállítása a leplezetlenül élénk tárt férfitest rejtett jelentéseit

Néma szárny, 2021.

kutatja – e végtelen jelentéstartomány 21. századi megjelenési formáin keresztül. Kendőzetlenül.

A kérdés, hogy mit látunk, mit látunk bele ebbe a mindent beborító Baksai féle univerzumba.

Önnön sűrű anyagukba burkolózó alakokat, akik 2D-s síkjukból kidomborodva dekadens társadalomkritikájukkal már-már agresszíven szólnak bele hagyományokból táplálkozó, szilárdságát veszített, elfolyó világlátásunkba, ugyanakkor – ha engedünk nekik – a maguk tragikusan megejtő módján kivívják empátiánkat, a feltétel nélküli együttérzést. Erejük teljében lévő, mégis megtörtségről árulkodó férfitestek, nemi identitásuktól megfosztott, ám megdöbbenően férfias angyalok, háborúsdit játszó, ösöreg, koravén gyermek – csupa póre, meztelen való. S ha nem szégyelljük e testek középpontjára koncentráló, rémisztően

Szent Kristóf, 2021.

Szent Kristóf, 1992

valóságghű kontextust dekódolni, talán kiderül az is, hogy Baksai sűrű, „vágatlanul” szókimondó festői univerzumban a férfilét stációit fedezhetjük fel. Egy – látszólag – talán kusza, ám kohéziós erejét tekintve végtelenül letisztult világot, amelyben a mítoszok újragondolásával tör be a modernség e háborgó, kézzel gyúrt, ecsettel föl vitt, önmaga ellen is lázadó anyagba.

De vajon látjuk-e mindazt, ami a szemünk elé tolul?

Azt a szemérmes, ugyanakkor szégyentelenül elénk tárt meztelenséget, amely ugyanúgy lehet...

A póre test paradicsomi állapota gerjedő izgalmától megfosztva...

Az ártatlanságát veszített, a „bűn” útját járó férfitest ernyedő kiszolgáltatottsága...

Egy vérző szárnyú angyal férfias
tompóra...

Jegesen kavargó, csupasz védtelen-
ség...

A folyamok árján átgázoló, hitébe bur-
kolt Szent Kristóf...

Szégyenérzettől sújtott, „felöltözte-
tett”, lepellel takart nemiszerv, az öntudatra
ébredés, az újrakezdés szimbóluma.

Önnön szubjektumukba zárt magá-
nyos alakok, a Szent Kristóf-i szakrális figu-
rával együtt, aki a túlpartra igyekvő jézusi
entitást nem valóságos fizikai lényként, de
fölülről jövő isteni akaratként cipeli...

S ha már itt tartunk. A bejárat melletti,
műtárggyá magasztosuló kerítésrészleten a
huszadik század egyik legnagyobb lírikusá-
nak, a német

nyelven író
Paul Celannak
két sorát talál-
juk, feltéve, ha

sikerül kibogarászni. Nos, álljon itt tőle egy
másik idézet, egy láttató jelzői szerkezet:

*„Mindkét sebhelyeitől megfosztott test,
mindkét halállevél a meztelenség felett,
mindkét elvalótlanított arc...”*

De valóban érezzük-e e kiszolgáltatott
testek erejét?

A férfiesendőségbe kódolt szemérmes
felszabadultságot.

A jeges, önmagába forduló bátorság
lágy melegét.

S ha még mindig nem – mindennek je-
gyében – javaslom a nagyobb méretű akva-
rellek és üveg alatt látható miniatűrök meg-
tekintését, melyek a téma káprázatos gaz-
dagságával hatják meg a szemlélőt.

Függöny, 2021.

Törött szárnyak, 2021.

Ecce homo. Vagyis íme a Férfi.
De hol itt a nő?
Kérdhetnénk föltoluló gendersoviniz-
mussal.

Minden gesztusban, levágott karban,
jégkék falban, tűzvörös olajban.
A férfiba visszateremtve.

2025. április 24. – május 28.

*Faur Zsófi Galéria
Budapest, Bartók Béla út 25.*

Újrakezdés, 2021.